

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Francisci Toleti S. R. E. Cardinalis Summa Casuum
Conscientiæ, Sive De Instructione Sacerdotum Lib. VII**

**Toledo, Francisco de
Coloniæ Agrippinæ**

20. De decimis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40916

Hoc primò probatur ex eo, quòd Eucharistia instituta est in cibum spiritualem: cibus autem frequens debet esse.

Secundò, quia est continua indigentia, datur enim Eucharistia in venialium remissionem, quæ feruorem charitatis remittunt, & in præseruationem à mortali peccato: homo autè frequenter incidit in venialia, & continuo indiget præseruari à peccato, & in gratia recepta conseruari.

Tertiò ex fructu multiplici, qui prouenit ex communione, de quo suprà diximus. Hoc tamen præcipuè debet inducere homines ad frequentiam, quòd experimur multos varijs peccatis, & grauissimis irretitos, ex frequenti communione sic esse ad dominum conuersos, vt non peccasse videantur.

Tertia, non eadem frequentia omnibus est consulenda, præsertim laicis: sunt enim quidam, qui non multum pollent cognitione, & discretione, qua sacramenti dignitatem penetrant, vt rustici, & serui, & alij huiusmodi: & his sufficeret singulis mensibus semel communicare, donec magis à Deo per donum intellectus, & sapientiæ illuminarentur. Alij magis callent, sed cura domus, & familiæ, & negotijs secularibus occupati, non possunt ita mentem habere à cogitationibus terrenis alienaram; & his sufficeret singulis quindenis communicare. Alij, licèt occupati negotijs, non tamen tantum distrahuntur, vt scholastici, & alij etiam coniugati; & his esset expediens singulis communicare dominicis. Frequentior communio non est in vniuersali consulenda, sed remittendum hoc est ad iudiciū Confessariorū; qui interius & exterius considerabūt diligenter, quid in particulari cuique sit magis expediens. De communionis frequentia, est singularis canon. August. de consecrat. dist. 2. quotidie communicare, nec laudo, nec vitupero; at singulis dominicis communicare, suadeo, & vehementer exhortor.

De Decimis.

CAPVT XX.

Vltimum Ecclesiæ præceptum est, de solutione decimarum, quòd habetur cap. tua nobis, de decimis. Et in alijs canonibus. Vide S. Thom. 2. 2. q. 87. & Summistas ver. decima.

In cuius declarationem, aduerte primò ex *Leuit. 23.* quòd Dominus, ex duodecim tribubus, quibus continebatur totus populus Iudaicus, elegit vnam, puta, *Leuiticam*, ex qua sibi ministros faceret: & quia hi occupati diuino ministerio, non poterant vacare agriculturæ, præcepit alijs tribubus, vt ex his fructibus terre, quos colligerent, singuli darent decimam partem in sustentationem huius tribus, quæ occupata erat diuino ministerio in templo; & hæc quota dicebatur decima. Quod præceptum fuit iudiciale, & cessauit cum illa lege: tamen quia in noua lege sunt etiam ministri diuino cultui intenti, Pontifices instituerunt, vt eadem decimæ soluerentur in sustentationem ministrorum. Vnde aduerte, quòd iustum decimarum, partim est de iure diuino; nimirum, quantum ad hoc, quòd alantur ministri, & alij ipsos sustentent; immo est de iure naturæ: dignus est enim operarius mercede sua. Tamen, quantum ad quotam partem, quòd sit decima, non octaua, aut vndecima, aut alia, hoc est de iure positivo ecclesiastico in noua lege; in antiqua enim erat de iure diuino: nam Deus assignauit, tantam partem esse contribuendam.

Aduerte secundo, tres esse species decimarum: quarum sunt prædiales, quæ proueniunt ex terræ fructibus, oleo, frumento, vino, & alijs huiusmodi: & has solum soluebant Iudæi: Quædam sunt personales, quæ soluuntur ex fructibus, quos homo facit sua industria, vt ex venatione, negotiatione, & alijs actibus: Quædam sunt mixtæ, quæ partem ex vno, partem ex altero habent: vt decimæ ex foctura animalium, quæ ex terra pascuntur, & tamen industria humana opus est. Et hæc soluuntur in lege noua, licet non omnes in omnibus locis.

Aduerte tertio, obligari hominem sub peccato mortali soluere decimas, secundum omnes Doctores; tamen hoc intelligendum est, vt dicit *Caëtan. verb. decima*, vbi est consuetudo soluendi, debent solui, & tenet *Syluest. verb. decima, §. 9.* quòd decimæ debentur ex fructibus, non deductis expensis, nec his, quæ homo seminauit, vel apposuit, sed ex eo toto, quòd homo colligit, decima est soluenda: Vbi verò non est consuetudo soluendi, non tenetur homo soluere, dummodo Parochus habeat suam sustentationem; alias tenentur parochiani ipsum alere. Vbi etiam est consuetudo soluendi, non tenetur homo soluere, si is, cui debentur, remittat. In multis locis, præterim

Italia

Italia, non est consuetudo soluendi. Aliqui dicunt, quia à principio fuit extracta decima. Quicquid sit, in his locis non obligantur homines soluere: & breuiter dicendo, consuetudo seruanda est, etiam de quòta, donec aliud per maiores disponatur.

Aduerte quartò, ex Clem. cupientes, de pœnis, quòd est excommunicatio lata contra eos, qui in concione aliquid dicunt hac intentione, vt auertant animos fidelium à solutione decimarum; sed hæc excommunicatio non est contra omnes Concionatores, sed contra solos religiosos, & ipso facto incurritur; non tamen est Papæ referuata, sed potest ab Episcopo absolui. Hæc pauca de decimis sufficiant, plura non puto Confessario necessaria esse.

De indulgentijs. Quid sit indulgentia.

CAPVT XXI.

Post completam materiam de penitentia, quam per multos libros, & capita digessimus, sequitur materia quædam multum ipsi annexa, puta, de indulgentijs: nam pœna, quæ sæpè per penitentiam non aufertur, per indulgentiam relaxatur. Primum ergo discutiendum est, quid sit indulgentia: videtur autem sic posse describi; est *remissio pœnæ temporalis pro actibus peccatis debitæ, extra sacramentum facta, ex thesauri ecclesiastici dispensatione.* Pro cuius explicatione aliquot sunt notanda fundamenta.

Primum est, homo pro peccato incurrit culpam, & reatum pœnæ; quamuis non eodem modo in peccato mortali, & veniali. Explico: Cum homo peccat mortaliter, incurrit culpam, quæ consistit in hoc, quòd perdit amicitiam Dei, & contrahit inimicitiam eius; perdit amorem, & acquirit odium: incurrit etiam pœnam; nam propter hanc culpam, est obligatus pœnæ sempiternæ infernalis ignis post mortem corporalem. At cum homo venialiter peccat, quamuis sit in gratia, contrahit quandam culpam, sed multò minorem: non enim fit inimicus, neque perdit amicitiam, sed remittitur feruor amicitiae, vt non cum tanto feruore, & intensione charitatis amet, sicut amabat sine tali culpa. Demum, contrahit etiam reatum pœnæ, sed non æternæ, sed temporalis,